

Laan til de nævnte Formaal; de berettigede og nødvendiggøre i sig selv et saadant Laan. Vor udenlandske Gæld er, naar man ser den i Forhold til vor Status, som er ret gunstig, og vor Betalingsevne, som er i stadig Fremgang, ikke saa overvældende stor. Den 1. April 1909 androg den et Beløb af 166 Mill. Kr. Denne Gæld nedbringes aarlig med 1,700,000 Kr. Man kunde sige, at dette Beløb i Forhold til Gældens Størrelse ikke er saa overvældende stort, men det betyder dog, at vi siden den 1. Januar 1901, da vi begyndte at afdrage paa Statsgælden, have afdraget 15,300,000 Kr., hvilket er et betydeligt Beløb, naar man ser det i Forhold til f. Eks. Laanet i 1900, som var paa 12 Mill. Kr. Dette bevirker ogsaa, at jeg har anset det for rettest at foreslaa et fra Kreditors Side uopsigeligt Laan, som efter et Aaremaal af 10 Aar kan opsiges af Debitor, helt eller delvist. Jeg har ikke anset det for rigtigt i de Aar, som komme, at tynge Budgettet med flere Afdrag end dem, der allerede nu udredes til Laanene af 1897 og 1900. De Aar, som komme, ere i mange Henseender for Statskassen Overgangsaar, hvor de finansielle Erfaringer maa have Lov til at fæstne sig i Ro. I Prinrippet maa man formodentlig altid erklære sig som Ven af amortisable Laan, men Venskabet hører jo noget op, naar man er udsat for den Mulighed at maatte optage Laan for at kunne betale Afdrag.

Ved nu at inddrage et Laan af den af mig nævnte Størrelse vil den øjeblikkelige Nødstilstand, hvori Finanserne have været, ophøre og dermed det Forhold, jeg før berørte, at Nationalbanken har maattet staa i Forskud for større Beløb — 12—13 Mill. Kr. Den umiddelbare Grund til dette Forhold er de svigtende Toldindtægter i April, Maj og Juni Maaneder, en Svigten, som var ganske uforudseelig i sin Begyndelse, og som gjorde, at jeg, da Tilstanden syntes at antage en mere kronisk Karakter, fremskyndede Forhandlingerne om et Statslaan for saa hurtigt som muligt at anvise Rigsdagen Vejen til Sagens Løsning, samtidig med at Rigsdagen blev gjort bekendt med Forholdene. Forhandlingerne om et saadant Laan vilde, hvis Tilstanden var hørt op af sig selv med mere rigeligt flydende Statsindtægter, have kunnet udsættes til Efteraaret. Og for Regeringen gjaldt det om at komme saa langt fra Kriseaaret som muligt for derved at opnaa saa gode Betingelser for dette Laan som muligt. Men Spørgsmaalet vilde ogsaa til den Tid have budt sig frem med

bydende Nødvendighed, en Nødvendighed, der til syvende og sidst skyldes den forudgaaende Tidsperiodes efter min Mening noget forcerede Aktiverhvervelse, som har fundet Sted samtidig med en stadig videregaaende Lovgivnings Erkendelse af Nødvendigheden af en Lønningsforbedring for Statens Funktionærer og af en vidtgaaende Samfundspligt overfor sociale og humane Opgaver og Støtte for det ubemidlede Erhverv. En saadan Nødvendighed er jo ogsaa bleven erkendt i dette høje Ting ved Forhandlingerne om Statslaanet i 1901. Det er for saa vidt glædeligt, at Laanet har kunnet udskydes saa længe, som sket er, og langt udover den Tidsfrist, som man ventede under Forhandlingerne i dette Ting om Statslaanet af 1901. Det har ogsaa kun kunnet lade sig gøre paa Grund af de Højkonjunkturer, vi have levet under, men Kravet melder sig nu paa den anden Side med uafviselig Styrke paa Grund af den Nedgangsperiode, vi have haft, og paa Grund af den ødelæggende Virkning, som den vil vise sig at have haft paa Regnskabet for 1908—09. Dette vil, som de Herrer bekendt, sikkert møde med et meget betydeligt Underskud; absolut nøjagtigt kan det ikke siges i Øjeblikket, hvor meget det vil andrage, da Regnskabet jo langtfra er saa vidt færdigt, at man kan opstille noget nøjagtigt Tal, men jeg antager, at Underskuddet vil blive 12—14 Mill. Kr. Og denne Nedgangsperiode vil sikkert ogsaa vise sin Virkning paa Regnskabet for 1909—10, saafremt man er berettiget til at tage Varsel af de tre Maaneder, som ere forløbne, og i hvilke Toldindtægterne ligeledes have svigtet med 5,75 Millioner imod de tilsvarende Maaneder i Fjor.

Om dette Laan har man afsluttet en foreløbig Kontrakt og opnaaet en ret gunstig Kurs af $94\frac{2}{3}$, d. v. s. et Nettoprovenu af Laanet paa 38,052,000 Kr. for et $3\frac{1}{2}$ pCts Laan. Som et Tegn paa den Tillid, der fra Frankrigs Side, hvor Laanet er kontraheret, vises Danmarks finansielle Status, skal jeg nævne, at Vilkaarene for et saadant uopsigeligt Laan var de samme som for et amortisabelt Laan; og at Kursen ikke er kunstig, men virkelig svarer til, hvad man højest kunde opnaa, fremgaar af de indkomne Bud, som kun i meget ringe Grad differerede. Kursen svarer til en effektiv Rente af 3,71 pCt., hvilket ikke er fuldt saa godt som ved Laanet af 1901, af hvilket der svares en effektiv Rente af 3,65 pCt., men bedre end ved Laanet af 1900, for hvilket den er 3,74 pCt.

Jeg tillader mig at anbefale dette For-